

Jedno dete - dva jezika

Informacije, podstreci i saveti roditeljima

Verfasser: Prof. Hannes Scheutz, Universität Salzburg

DA LI JE VIŠEJEZIČNOST ZA NAŠE DETE PROBLEM ILI ŠANSA?

Kada dete u prve dve godine života uči dva različita jezika, tada je to dobar preduslov za uspeh u školi i zanimanju. Dakle, višejezičnost je šansa i bogatstvo za vaše dete. S druge strane, znanje drugog jezika jeste i poseban izazov. Često se drugi jezik ne nauči tako savršeno kao maternji jezik. Sledeći saveti pomoći će Vam da se što kvalitetnije uhvatite u koštac s izazovom višejezičnog vaspitanja.

KOJIM JEZIKOM TREBA DA PRIČAMO SA SVOJOM DECOM?

U komunikaciji sa svojim detetom koristite onaj jezik koji i sami veoma dobro pričate - u većini slučajeva to je onaj jezik uz koji ste odrasli. Nije tačno da je za jezični razvoj deteta bolje ako se roditelji trude da sa njim govore nemački. Čak i kada otac i majka pričaju različite jezike, to za dete neće da bude nikakav problem. Važno je da se pridržavate jasnih pravila i u svom korišćenju jezika budete tako dosledni da dete zna: s majkom ću da pričam ovaj jezik, s ocem ovaj...

DA LI JE SAVLADAVANJE DRUGOG JEZIKA POVEZANO S NAROČITIM TEŠKOĆAMA?

Roditelji često strahuju da njihovo dete neće da pravilno nauči niti jedan od oba jezika. Međutim, deca bez problema mogu da nauče dva (a ponekad i tri) jezika, ako ih se od malih nogu podstiče da koriste oba jezika - dakle, ako oba jezika redovno koriste.

Dete koje odrasta dvojezično možda će tek nešto docnije da počne da izgovara prve reči i rečenice nego dete izloženo samo jednom jeziku, no to nema nikakvih negativnih posledica na njegov dalji razvoj. Takođe, u početku će se kod deteta često dešavati da pomeša oba jezika jer se reči ili gramatički oblici jednog jezika zamenjuju onima iz drugog. Međutim, to će mešanje nestati u času kada će dete dobro da govori oba jezika. Tada će dete tačno razlikovati oba jezika. Kada deca tek docnije dođu u kontakt s drugim jezikom, ova faza mešanja jezika traje bitno duže, a svojstva prvog jezika prenose se na drugi jezik (npr. izgovor).

KAKO MOŽEMO DA POMOGNEMO NAŠEM DETETU KOD SAVLADAVANJA OBA JEZIKA?

Za decu koja ovde odrastaju veoma je bitno da vladaju nemačkim jezikom. Dobro znanje jezika nezaobilazan je osnov za kasniji uspeh u školi i na profesionalnom planu. Vi kao roditelji možete da stvorite preduslove za to tako što ćete svom detetu omogućiti da već u ranoj dobi sluša i govori nemački. To se dešava u kontaktima s decom i odraslima kojima je nemački jezik maternji, a koji se, na primer, svakodnevno odigravaju u obdaništima. Dakle, veoma je važno da Vaše dete što je moguće ranije krene u obdanište i onde usvaja nemački.

Što se kasnije počne s učenjem nemačkog, to će teškoće kod učenja biti veće; nipošto se s time ne bi trebalo da čeka do časa kada će dete da pođe u školu. Roditelji su svojoj deci velik uzor. Zato je za uspešno učenje jezika od presudne važnosti da Vaše dete oseti da jednako poštuje oba jezika. S jedne strane, detetu ćete tako da pokažete da se ponosite svojim jezikom jer ga pričate u porodici. S druge strane, ukazaćete mu na činjenicu da je nemački jezik važan, baš kao i dvojezičnost kao takva. Što ćete više s detetom da razgovarate te ga na taj način podstičete da i samo govori i priča, to će Vaše dete bolje da se razvija. Ono će postepeno da nauči kako da svoje predstave i misli izrazi rečima.

Iz dana u dan pružaju se mnoge prilike za jezično komuniciranje: pustite dete da priča o svojim iskustvima, što češće zajedno listajte slikovnice, čitajte mu priče, pričajte mu o svom poslu, doživljajima, pričajte mu priče iz Vašeg detinjstva, iz svakodnevnog života, pripovedajte izmišljene priče, bajke... - što češće, to bolje! Tako ćete pozitivno da utičete na razvoj svog deteta i pomoći mu u sticanju jezika na najbolji moguć način.

Još nešto: televizija je manje povoljna za razvoj znanja jezika jer se deca prvenstveno koncentrišu na slike, a manje na ono što se priča. Bolje su kasete ili CD-ovi s bajkama ili izmišljenim pričama.

ŠTA UČINITI KADA DETE ODJEDNOM ŽELI DA PRIČA SAMO JEDAN JEZIK?

Ponekad se može desiti da dete koristi samo jedan jezik - da na primer kod kuće priča nemački, premda roditelji u porodici pričaju neki drugi jezik. Takve faze nisu ništa neobično: uprkos tome zadržite svoje govorne navike i nastavite u porodici pričati svoj maternji jezik - jezično znanje Vašega deteta neće da se izgubi, a obično su deca posle ponovo spremna da kod kuće pričaju porodični jezik.

Moguć je i drugi, obrnut slučaj: dete u obdaništu ne želi da priča nemački ili tokom dužeg perioda ne pokazuje značajno napredovanje u učenju. U tom slučaju roditelji treba da se upitaju koliko je pozitivan njihov stav prema nemačkom odnosno koliko i sami dvojezičnost kao takvu smatraju važnom. Često razlog za takvu nevoljkost u korišćenju njemačkog od strane deteta leži u činjenici da detetov trud oko učenja nemačkog od strane okoline nije dobio dovoljno pohvala i podstreka.

ŠTA SU SMETNJE U JEZIČNOM RAZVOJU?

Ako govorne sposobnosti nekog deteta u maternjem jeziku mnogo odudaraju od govorne sposobnosti druge dece, može da se radi o smetnji u jezičnom razvoju, pa bi trebalo da se obratite lekaru koji će da odredi dijagnozu i potreban terapijski tretman. Međutim, ako dete nemački kao drugi jezik govori slabije od dece kojima je taj jezik maternji, ne radi se ni o kakvoj smetnji u jezičnom razvoju, nego naprosto o tome da je dete bilo premalo u kontaktu s nemačkim jezikom. U tom slučaju roditelji treba da se potrudite da dete što više kontaktira s decom kojoj je nemački jezik maternji, a eventualno i da se obrate nekome ko će davati dodatne časove nemačkog.